

будувати моделі певних процесів, що описують, як ці процеси могли б проходити насправді. Таку модель можна «програти» в часі як для одного випробування, так і для заданої кількості. При цьому результати визначатимуться випадковим характером процесів. За цими даними можна отримати достатньо стійку статистику.

Список використаних джерел

1. Піддубна О.О. Методи імітаційного моделювання в аналізі економічних систем / О.О. Піддубна, О.Б. Литвинова // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – №24. – С. 65-69.
2. Ібрагімов Е.Е. Моделювання виведення нового товару на ринок у системі корпоративного управління підприємством / Е.Е. Ібрагімов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №3. – С. 21-30.
3. Метод Монте-Карло [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/11510409/ekonomika/metod_monte-karlo#23

*Уманець Н.С., магістрант 2 року підготовки,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЮ В УСТАНОВАХ ДЕРЖКАЗНАЧЕЙСТВА

TASKS OF CONTROL IN THE STATE INSTITUTIONS

Анотація. У статті зазначено, що фінансовий контроль – це комплекс заходів, що вживаються законодавчими та виконавчими органами влади всіх рівнів, а також спеціально створених установ, для забезпечення законності та ефективності формування, володіння та використання фінансових ресурсів з метою захисту фінансових інтересів держави, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та громадян, а також успішного досягнення поставлених цілей у сфері фінансів. Розглянуто цілі, функції та завдання фінансового контролю в сучасних умовах адаптації державних структур до децентралізації бюджетних ресурсів.

Ключові слова: казначейство, система казначейства, управління фінансовими ресурсами, система електронних платежів, поточний контроль, попередній контроль, касові надходження, державний бюджет.

Abstract. The article states that financial control is a complex of measures taken by legislative and executive bodies of all levels and specially created institutions to ensure the legality and effectiveness of the formation, possession and use of financial resources in order to protect the financial interests of the state, local self-government, business entities and citizens, as well as successful achievement of the set goals in the field of finance. The goals, functions and tasks of financial control in the current conditions of adaptation of state structures to decentralization of budget resources are considered.

Keywords: treasury, treasury system, financial resources management, electronic payment system, current control, preliminary control, cash receipts, state budget.

Постановка проблеми. Реформування економічних відносин у напрямі ринкових перетворень в Україні охоплює тією чи іншою мірою всі сфери діяльності суспільства, зокрема й державний контроль і найважливішу ланку і невід'ємний його складник – фінансовий контроль.

Призначення фінансового контролю полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування й ефективного використання фінансових ресурсів у всіх ланках фінансової системи [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок в дослідження питань з

управління доходами і видатками бюджету за умов переходу економіки до ринкових відносин присвячені праці таких вчених як О. Барановського, В. Ракитський, Й. Безкида, О. Василика, В. Опаріна, С. Юрія та інших. Становлення і розвиток казначейського виконання бюджету розглянули відомі вітчизняні вчені як П. Петрашко, С. Прокоф'єв, О. Чечуліна, С. Харченко, С. Юрій, М. Огданський, Р. Макуцький, О. Даневич. Питання розвитку та становлення Державного казначейства розглядалися в публікаціях іноземних науковців: Б. Аллена., М.Альбера та інших, українських науковців: О. Даневича, О. Кіреєва, А. Коломийця, М. Огданського, Г. П'ятаченка, П. Петрашка, В. Тентюка та інші.

Однак не вирішеними залишається низка проблем, пов'язаних з відсутністю ефективних механізмів управління в умовах обмеженості фінансових ресурсів в процесі касового виконання державного бюджету в системі казначейства.

Метою статті є аналіз завдання контролю в системі казначейства та запобігання бюджетних порушень.

Виклад основного матеріалу дослідження. За своєю суттю фінансовий контроль – це комплекс заходів, що вживаються законодавчими та виконавчими органами влади всіх рівнів, а також спеціально створених установ, для забезпечення законності та ефективності формування, володіння та використання фінансових ресурсів з метою захисту фінансових інтересів держави, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та громадян, а також успішного досягнення поставлених цілей у сфері фінансів [2].

Фінансовий контроль як спеціалізований вид управлінської діяльності й особлива галузь економічних знань має в наявності цілий арсенал методичних прийомів, які базуються на досягненнях суміжних наук (аналізу господарської діяльності, бухгалтерського обліку, статистики та ін.).

Фінансовий контроль є і повинен бути важливою функцією державного управління економікою та її регулювання [3].

Цілями фінансового контролю є:

- сприяння збалансованості між потребою у фінансових ресурсах і розміром грошових фондів;
- забезпечення своєчасності і повноти виконання фінансових зобов'язань перед державним бюджетом, а також виявлення фактів порушень фінансового законодавства чи неналежного виконання учасником фінансової діяльності своїх зобов'язань;
- виявлення винних і притягнення їх до відповідальності;
- встановлення фактів порушень фінансової дисципліни, зокрема відновлення порушених правовідносин;
- виявлення внутрішньовиробничих резервів збільшення фінансових ресурсів.

Зазвичай діяльність органів Держказначейства розглядають як суто технічну – ведення бухгалтерського обліку, складання звітності про виконання державного та місцевих бюджетів, а також управління ресурсами. При цьому, поза увагою залишається одна із головних казначейських функцій – контроль бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень і здійсненні витрат. Але зазначена норма відома всім розпорядникам бюджетних коштів і передбачає здійснення певних контрольних дій з боку органів Державного казначейства. Цей контроль має різні зовнішні прояви і може здійснюватися за різними формами і критеріями.

У процесі розвитку Державного казначейства України створено досить сучасні контрольні механізми, які закладені у програмне забезпечення. Значене дозволяє органам Державного казначейства здійснювати в автоматизованому режимі більшість контрольних повноважень [4].

На сьогодні, виходячи із існуючої законодавчо-нормативної бази, можна констатувати наступне: по відношенню до доходної частини загального фонду бюджетів контроль з боку органів Державного казначейства можна класифікувати як попередній, оскільки для попередження незаконних дій по зарахуванню надходжень до бюджетів на початку кожного бюджетного року проводиться певна підготовча робота на центральному рівні Державного

казначейства України. Вона полягає у розробці відповідних алгоритмів, які чітко встановлюють належність того чи іншого виду надходжень: до конкретного бюджету та/або фонду, їх розподіл між ними; до адміністраторів податків і зборів, території тощо.

Відповідно до встановленого алгоритму, тобто за параметрами, що дозволяють проконтролювати правильність зарахування надходжень, щорічно централізовано відкриваються рахунки в системі органів Державного казначейства. Попередній та поточний контроль бюджетних повноважень також здійснюється органами Державного казначейства і при проведенні надходжень та відшкодуванні податків згідно із законодавством. Підставою для здійснення платежів є висновки органів адміністрування податків, зборів та інших платежів, судових органів, які перевіряються органами Державного казначейства як на предмет законності повноважень тих, хто приймає рішення, так і на предмет правильності оформлення зазначених документів. Такий механізм контролю діє для загального фонду державного бюджету, а також частково для спеціального – надходжень, що мають цільовий характер використання.

За змістом та етапами проведення контрольних заходів щодо використання бюджетних коштів їх можна поділити на попередні та поточні [5].

Спочатку перевіряються документи – бюджетні зобов'язання розпорядників бюджетних коштів на предмет їх відповідності вимогам законодавчо-нормативних актів. Рішенням або підтвердженням їх легітимності є реєстрація перевірених зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в обліку системи органів Державного казначейства по виконанню бюджетів, що по суті є контролем повноважень розпорядників бюджетних коштів.

Другим етапом, за терміном проведення державного фінансового контролю, є здійснення органами Державного казначейства поточного контролю, який полягає у перевірці суто технічних бюджетних параметрів:

- наявності в обліку системи органів Державного казначейства зареєстрованих юридичних і фінансових зобов'язань;
- відсутності судових рішень щодо списання коштів з рахунків.

При цьому специфікою роботи Державного казначейства України при здійсненні поточного контролю є належність його до учасників системи електронних платежів Національного банку України. Вищевказаний фактор вимагає перевірки також всіх банківських реквізитів, а також дотримання інших вимог Національного банку України по оформленню платіжних документів.

Тобто, виходячи із фактичного стану справ, що склався у сфері контрольних повноважень та відповідальності органів Державного казначейства, можна стверджувати наступне:

- по-перше, казначейське обслуговування є одним із етапів процесу управління при виконанні бюджетів;
- по-друге, цей процес можна розглядати як систему контролю, що складається із ряду елементів по забезпеченню законного направлення та використання бюджетних коштів і запобіганню їх нецільового використання.

Що стосується державного фінансового контролю як функції управління в системі органів Державного казначейства, то можна сказати наступне – це здійснення його суб'єктами (головними управліннями, управліннями), що наділені відповідними повноваженнями, певних дій: визначення фактичного стану функціонування об'єкта управління (об'єкта контролю) по відношенню до базового стану, що встановлюється або ззовні, або у його внутрішній системі.

Висновок. Для органів Державного казначейства зовнішніми базовими критеріями є як планові бюджетні показники, на що орієнтуються органи Державного казначейства при здійсненні аналізу та прийнятті управлінських рішень по виконанню бюджетів і кошторисів, так і норми, встановлені законодавчо-нормативними актами.

Внутрішніми факторами у системі органів Державного казначейства, що приймаються

за основу при здійсненні державного фінансового контролю, є регламенти функціонування рахунків, норми ведення бухгалтерського обліку, складання та консолідації фінансової звітності, що встановлюються самим Державним казначейством України.

Держказначейство, виконуючи функцію обслуговування державного і місцевих бюджетів, здійснює попередній і поточний контроль, що по суті є запобіжним заходом для бюджетних установ щодо можливих порушень при використанні ними бюджетних коштів і кроком до реалізації аудиту як форми фінансового контролю у державі.

Список використаних джерел

1. Булгакова С.О., Микитюк І. Фактори впливу на обсяг та структуру бюджетних видатків / С.О. Булгакова, І. Микитюк // Казна України. – 2012. – №3. – С. 6-10.
2. Гізатуліна Л. Контрольні повноваження Державного казначейства щодо дотримання бюджетного законодавства учасниками бюджетного процесу / Л. Гізатуліна // Казна України. – 2011. – №1. – С. 14-17.
3. Демидов О. Як підвищити ефективність і результативність державного управління / О. Демидов // Казна України. – 2010. – №4. – С. 16-19.
4. Ракитський В. Оптимізація організаційної структури органів казначейства // Казна України. – 2014. – №7-8. – С. 11-12.
5. Юрій С.І., Бескид Й.Н. Бюджетна система України / С.І. Юрій, Й.Н. Бескид. – К. : НІОС, 2012. – 400 с.
6. Офіційний сайт. Державне казначейство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.treasury.gov.ua>